

μὲ λίγες κλαρίδες, ποὺ νὰ μποροῦνε νὰ γλυστρᾶνε ἀπάνω τὰ πλοῖα, ποὺ στὸ Μεσολόγγι παλίνουν, ἐνῶ τίς ἄλλες τίς μποῦκες τίς κλειοῦνε καλὰ μὲ καλαμωτίες, ποὺ νὰ μὴ μπορῇ τίποτ' ἀπὸ ἐκεῖ νὰ περάσῃ. Ἀφίνουνε μονάχα στὴ μέση ἀπ' αὐτὲς μιὰ πορτίτσα ἀνοιχτή, φικασμένη μὲ καλάμια σὲ τρόπο ποὺ νὰ μποροῦνε τὰ ψάρια νὰ μπαίνουνε στὴ λίμνη, ἀλλὰ νὰ μὴ βγαίνουν πιά ἀπ' αὐτὴ, ὅπως δηλ. εἶναι τὰ στόματ' ἀπ' τίς τσάκες τῶν ποντικίων. Καὶ τίς πορτίτσες αὐτὲς τίς λένε σουδιακά, γιὰτ' ἐξάκολουθαί ἀπ' αὐτὲς νὰ σοδεύῃ ἀκόμα ἡ λίμνη.

Καὶ σὰ σφαλίσουν οἱ μποῦκες, τὰ ψάρια εἶναι πιά τῆς λιμνοθάλασσας σκλάβοι, καὶ σὰν ἀρχίσουν οἱ κάψες ποὺ τὰ ψάρια θέλουνε ν' ἀφήσουν τὴ λίμνη, ἀρχίζει καὶ τῶν γιβαριῶν τὸ μασοῦλι, γιὰτὶ ξέρουν οἱ γιβαρᾶδες τὸ δρόμο ποὺ θὰ πάρουν τὰ ψάρια καὶ τοὺς ἔχουν ὅλα τὰ πόστα πιασμένα μὲ τίς τέχνες ποὺ στένουν γι' αὐτά.

Ἀλλὰ δὲ ζεσταίνονται κι' ὅλες τῶν γιβαριῶν οἱ φαμίλιες τὸ ἴδιο, κ' εἶναι εἶδη πολλὰ ποὺ ἀντέχουνε μέσα στὴ λίμνη καὶ φεύγουνε σὰν τὰ κρᾶξη ἡ πεθύμια τῆς γέννας. Γιὰ τοῦτο δὲν πιάνονται κι' ὅλα τῶν ψαριῶν τὰ εἶδη μαζί. Ὡς τίς 25 τ' Ἀλωναρίου πιάνουνε τὰ λιανώματα, ποὺ εἶναι διαφόρων εἰδῶν ψάρια, καὶ τὸ περισσότερο μικρά. Ἀπὸ τὸν Τρυγητὴ ὡς τοῦ Σταυροῦ τίς 10, ἀλειοῦν τίς μπάφες στὰ δζένια, καὶ βγάζουν τὰ περίφημα τοῦ Μεσολογγίου βοτάρια. Ὑστερὰ πιάνουν τοὺς σπάρους, ποὺ γιὰ νὰ τρυπώσουνε στῶν γιβαριῶν τίς πῆρες, θέλουνε βροντὲς, κερανοὺς, ἀστραπὲς. Κι' ἀπ' τίς 15 τοῦ Ἀϊ-Δημητρίου ὡς τ' Ἀϊ-Νικολάου ἀρχίζει ἡ μεγάλη ἀλιεία, ποὺ βγαίνει τὸ πολὺ καὶ μεγάλο ψάρι. Κ' ὕστερὰ ἀπ' τ' Ἀϊ-Νικολάου εἶναι ἀπάλια καὶ χαλοῦν τὰ γιβαρία κι' ὁ καθένας ἔχει τὸ λεύτερο νὰ ψαρεύῃ μέσα σ' αὐτὰ γιὰ ἓνα δυὸ μῆνες.

Κ. Α. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

— Πατέρα, εἴταν ὁ Εὐκλείδης καλὸς ἄνθρωπος;
— Δὲ μᾶς τὸ λέει, παιδί μου, ἡ ἱστορία μ' ἀγιάζει;
— Γιατί, ἂν εἴταν καλὸς ἄνθρωπος, θὰ τὰ πιστεύαμε γι' ἀληθινὰ ὅσα λέει καὶ δὲ θὰ σκοτιζοῦμασταν νὰ μαθαίνομε πῶς ἀπαδείχναι αὐτὲς τίς προτάσεις.

Ἡ κυρία: Θαρρεῖς δὲν τὸ κατάλαβα, Μαριγώ, πῶς ἀλάκερη ὥρα χτὲς τὸ βράδυ στεκόσουναι καὶ μιλοῦντες μὲ τὸ δεκανέα;

Μαριγώ: Μὰ καὶ τ' ἤθελες, κυρία, νὰ στέκουμαι ὀλάκερη ὥρα δίχως νὰ μιλῶ;

σὰ νὰ εἶναι ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου πνευματικὸς. Θὲς καλότερο ἐξεμολογητὴ ἀπὸ τὸν ἄντρα σου; Θὰ μοῦ ὁρκιστῇ πῶς δὲ θὰ παραλείψῃς τίποτα καὶ θὰ σοῦ ὁρκιστῶ κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο... ἐγὼ μάλιστα θάρχω πρῶτος. Ἔλα, ὁρκίσου με.

«Σὰν παραγμένη λιγάκι ἡ Ἰουλίττα γυρνᾷ καὶ μοῦ λέει:

«Μὰ δὲν ἤδρες τίποτες ἄλλο νὰ μοῦ ζητήσης; Τί θὰ τὰ κάνης τὰ περασμένα...

«Εἴμαστε γέροι κ' οἱ γέροι ζοῦνε μὲ τίς θύμσεις τῶν περασμένων... ἀφγὴ εἶναι ἡ χαρὰ τους κ' ἡ λύπη τους... Τὰ γερατειὰ δὲ βλέπουνε ἔμπρός, ἀλλὰ πίσω, γιὰτὶ τὰ μπροστινὰ τὰ βλέπουμε καλῆτερα, εἶναι πὺθωτεινὰ, βρῆσκουνται σὲ ἐπίπεδο μέρος... κάμποσα χρόνια ἡ ἴδια ζωὴ, χωρὶς κύματα, χωρὶς λαχτάρες, χωρὶς ἀπρὸς δόκητα, τὸ πολὺ-πολὺ λίγα γέλοια ἢ λίγα κλάματα καὶ τέλειωσε... ὁ λάκκος κ' ἡ ἀφομοίωση μὲ τὴ μάνα γῆ... ἐνῶ τὰ πίσω σοῦ φαίνονται θομπὰ, εἶναι πὺθωκισμένα, πὺθωκισμένα, πὺθωκισμένα καὶ κουράζονται, κίπως νὰ τὰ φέρῃς μπροστὰ στὰ μάτια σου... Ἔλα τώρα ὁρκίσου πῶς θὰ μοῦ τὰ πῇς ὅλα.

«Σοῦ ὁρκίζομαι στὴν τωρινὴ ἀγάπη μας.

«Κ' ἐγὼ στὸ ἴδιο σοῦ ὁρκίζομαι, κ' εἰς ἀρχὴν.

«Κι' ἐγὼ σ' ἀκούω,

ΛΥΠΗ

Μέσ' οἷς χορὲς ποὺ γύρω μας πετοῦν ἀξένοιαστες σὰν χελιδόνια τὴν περασμένη σου χαρὰ θωρῶ νὰ μὴ σὲ βλέπῃ πιά γιὰ αἰώνια.

Σ' ἄλλες ψυχὲς, ἀκάλεστη νὰ κάψῃ θέλει τὸ ἅγιο τῆς λιδανί. Μὴ κλαῖς κρύβει παρηγοριά, ψτωχὸ μου, καὶ τῆς Λύπης τὸ λιμνί.

Καὶ στὸ βουνὸ τὸ ὀλόξερο φυτρώνουν—πίστεψέ με—λουλουδάκια. Κ' ἐδῶ νὰ κελαδοῦν ἀκοῦς τὴ βαρυχειμωνιά μικρὰ πουλάκια.

Κύτταξ' ἐκεῖ στὸν οὐρανὸ πόσα φωτόλουστα πλανῶνται ἀστέρια. Τα βλέπεις πῶς στὴ Λύπη τους, —στὰ γύρω σκοτεινιά—δίνουν τὰ χέρια;

Κασταλλόριζο

Μ. Γ. ΠΕΤΡΙΑΝΗΣ

ΤΡΙΚΕΡΙ

Μπαίνοντας στὸν κόρφο τοῦ Βόλου, στὴ μπουκά ἀκόμα, ξαγναντίζουμε ἀπὸ δεξιὰ τὸ Τρίκερι, μιὰ τοῦφρα σπίτια στριμωγμένα τὸ ἓνα μὲ τ' ἄλλο, στὴν κορφή ψηλοῦ βουνοῦ κατὰξερου, πετρωτοῦ, ποὺ ἡ φόρα του εἶναι ἀπὸ λεβάντε σὲ μπουνέντε. Ἀνάμεσα σὲ δυὸ μεγάλες ρηματιὲς κάτω στὴ θάλασσα εἶναι ἡ σκάλα τοῦ χωριοῦ, εἴκοσι ὡς τριάντα μαγαζιά καὶ καλύβια ἀραδιασμένα στὸ φῶδι τῆς ἀμμου μὲ μικρὸ στενόμακρο λιμανάκι. Μιὰ ῥάχη τοῦ βουνοῦ τὴ χωρίζει σὲ δυὸ κατεβαίνοντας ὡς τὴ θάλασσα. Ὁ δρόμος ποὺ πηγαίνει στὸ χωριὸ ξεχωρίζει ἀπὸ μακριὰ, ἀπ' τὴ θάλασσα, πετροστρωμένος καὶ καγκιολιστός. Τραβάει ὡς μιστὴ ὥρα τὸν ἀνήφορο καὶ δυὸ λεφτὰ πρὶν φτάσῃ στὸ χωριὸ περνάει ἀπ' τὰ πηγάδια. Περιοχὴ τοῦ χωριοῦ εἶναι ὅλη τοῦ Τρικεριοῦ ἡ χερσόνησο, ἀπ' ὅπου ἐνώνεται μὲ τὴ Μπαρτζώα (τὸ Τίσσαο βουνὸ τῶν ἀρχαίων) μὲ στενὸ λαϊμό, Διακόπι τῶνομά του. Στὴν κατοχὴ του πάλι εἶναι καὶ τὰ νησιά τοῦ κόρφου, τὸ παλιὸ Τρίκερι (ἀρχαῖα Κυκίνηθος) ποὺ χωρίζονται ἀπ' τὴ στεριά μὲ διαπόρι Ἀλογόπορος, τὰ Μικρὰ καὶ ὁ Ἀλατᾶς. Κέντρο τοῦ χωριοῦ εἶναι ἡ μητρόπολή του, ἡ Ἁγία Τριάδα, στὴν κορφή τοῦ βουνοῦ. Οἱ παραδόσεις τῶν γρηῶν γιὰ τὸ χτίσιμο τοῦ χωριοῦ ἀπ' αὐτοῦ ἀρχι-

νοῦνε: Πῶς πρὶν χτιστῇ τὸ χωριὸ, τὸν καιρὸ ποῦ ὁλος ὁ τόπος ἦταν ρουμάνι, αὐτοῦ στὴν κορφή ἀναβροῦσε πολὺ νερὸ (ὕστερὰ τὸ σκόρπισαν μὲ διάργυρο), καὶ οἱ τσοπάνηδες πήγαιναν καὶ πότιζαν τὰ κοπάδια τους, μὰ στὸν ἴδιον τόπο, ποὺ ἔγινε ὕστερὰ τὸ ἱερό, σ' ἓνα δέντρο ἀπάνου, ἦταν ἡ εἰκόνα τῆς Ἁγίας Τριάδας καὶ τὴν προσκυνοῦσαν. Καὶ τὸ χωριὸ ἦταν στὸ νησί τὸ Παλιὸ Τρίκερι, μὰ ληστοπειράτες καὶ κλέφτες γεμάτος ὁ τόπος, ὅτι ἐνεθάν τὴν ἡμέρα—λένε οἱ γρηῆς—τὴ νύχτα τοὺς τῶκλεβαν.

Ἡ ἐκκλησιά, μικρὴ καὶ ταπεινὴ ἀπ' ὄζω, ἀπὸ μέσα ἔχει πολλὰ ποῦ ἀξίζει νὰν τὰ μνημονέψῃ κανένας. Πρῶτα-πρῶτα τὸ τέμπλο, τρυπητὸ καὶ πολυκέντητο, φέδρο πρᾶμα τ' ἀσκησκάντηλα, μιὰ ἐφτάφωτη καντήλα ἀσκημένη. Καὶ κεῖνο ποῦ ἀγγίζει τὰ παραμύθια, ἓνα θρόνο βασιλιᾶ, ὅπως λένε, ποῦ κάπιο καράβι, ἀπὸ κάπιο νησί μακρυνὸ περνώντας, τὸν πῆρε καὶ τὸν ἔφερε δῶρο στὸ χωριὸ καὶ καμάρι του. Κ' εἶναι τώρα θρονιασμένη σ' αὐτὸν ἡ Παναγία ἡ Τρικεριώτισσα, νὰ τὴν ποῦμε, ποῦ χωμένη στὴ γῆς κάτω ἀπ' τὴ ρίζα μιᾶς γέρικης ἐληᾶς, νεῖρεψε κάπιον καὶ τὴν ἐβγαλε. Ἐκτὸς αὐτὰ κ' ἓνα σταυρὸ μικρὸ, σκαλιστό, κόμμοδο πρᾶμα, ποὺ παρασταίνει ὅλα τὰ πάθια τοῦ Χριστοῦ σκαλισμένα πάνω στὸ τίμιο ξύλο.

Ἀπ' τὴν ἐκκλησιὰ ἀρχινώντας οἱ δρόμοι κατηφορίζουν γυριστοὶ κάνοντας βόλτες γύρω στὴν ἐκκλησιὰ ὅσο μακραίνουν, σὰν εἶδος σαλίγκαρο, ὅλοι καλντιριμωμένοι καὶ στενοὶ, πότε ἴσιοι, πότε μὲ ὄχτους. Καὶ τὰ σπύτια πιάζουν ὅλες τίς πλαγιὰς γύρω-γύρω στὴν κορφή, παλὰ λατοποχτισμένα, ξασθέστωτα ἀπ' ὄζω, μὲ τὰ μεγάλα ξύλινα ζουνάρια—σύφωνα μὲ τὸ παλιὸ σκέδιο—μὲ παραθύρια μικρὰ καὶ πολλὰ, μὲ παραθυρόφυλλα γερασμένα σταχτιά ἀπ' τὴ βροχὴ καὶ τὸν ἥλιο, καὶ τὰ περισσότερα κολλημένα, ἀπὸ φόβου—τότες ποῦ τᾶφκιαναν—γιὰ τοὺς κλέφτες, νὰ συντρέχῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Καὶ τὰ ἴδια χτίρια ἔχουν πολλές φορές δυὸ καὶ τρεῖς πόρτες, μερασμένα σὲ τόσα κομμάτια, ἐξαιτίας ποῦ ἔδιναν τὸ μισὸ σπύτι τοῦ γαμπροῦ γιὰ νὰ ἔχουν τοὺς δικούς σιμά τους κι' ἀργότερα ἀπὸ φτώχεια. Τέλος τὰ τελευταῖα σπύτια κάτω στὰ χαμηλωμένα γύρω-γύρω, εἴταν ὅλα τῶν πλούσιων κ' εἶχαν χτιστῇ σὰν πύργοι μὲ τρία καὶ μὲ τέσσερα πατώματα, μὲ πολεμίστρες καὶ χωρὶς παραθύρια χαμηλά. Ἀπ' αὐτὰ ὅμως λίγα ὑπάρχουν, γιὰτὶ, ἢ τὰ χάλασαν, ἢ τὰ κατέβασαν, ἐβγαλαν τὰ πολλὰ πατώματα, σὰ νὰ

«Θυμᾶται, σὲ εἶχα διὰ ἓνα, δυὸ, τρεῖς φορές; καὶ τρελλάθηκα γιὰ τὴν ὁμορφιά σου, τὴν καλοσύνη σου, τοὺς τρόπους, τὴ γάρη σου. Σὲ ζήτησα ἀπὸ τοὺς γονιούς σου, μὲ δέχτηκαν οἱ λαμπροὶ ἐκεῖνοι ὀνδρῶποι, ὁ Θεὸς ν' ἀγιάσῃ τὴν ψυχὴ τους, μὲ δέχτηκες καὶ σύ, ἂν καὶ κάποια μοῦ εἶπε πῶς δὲ σοῦ καλοᾶρεζα, καλὲς γλώσσες, καὶ παντρεφτήκαμε. Μεγαλῆτερη ἐφτυχία γιὰ μένα δὲ μποροῦσε νὰ γίνῃ. δὲ φανταζοῦμαι πῶς εἴτανε δυνατό νὰ νοιώσω μεγαλῆτερη χαρὰ... Εἶδες πῶς σὲ περιποιήθηκα, πῶς εἶχα τὸ σπύτι μας... μήπως ὑπάρξε ποτὲ στιγμή ποῦ νὰ νοιώσω πόνο, ποῦ νὰ νοιώσω πίκρα; Ὁχι, ποτὲ... ἢ ψέματα λέω... ψέματα, ὑπάρξε μιὰ στιγμή ποῦ αἰστάνθηκα μιὰ πίκρα. Μιὰ φορά, θυμᾶται μιὰ νύχτα ποῦ ἀργησα νάρτω καὶ μὲ περίμενε τὸ πουλί μου, τρεῖς τέσσερες φίλοι, ὥρα τους καλὴ, ἡ ἐφτυχία δὲ μ' ἀφῆσε νὰ μάθω ποτὲς ἂν πέθαναν ἡ ζῶνε, μὲ πήγανε σὲ μιὰ μπουραρία καὶ μὲ μεθύσανε. Σηκωθήκαμε νὰ φύγουμε, ἐγὼ μελοτοῦσα νάρτω σπύτι, ἐκεῖνοι δὲν ἤξερα ποῦ θὰ πηγαίναμε. Σὰν ἔμαθαν τὸ σκοπὸ μου μὲ τραβήσανε, δὲ μ' ἀφῆσανε, εἶπαν πῶς δὲν ἔπρεπε νὰ χαλάσω τὴν παρῆα, μ' ἐπείσανε στὰ τελεφεταῖα. Πήραμε κατὶ δρόμους, ποῦ δὲν τοὺς ξαναεἶδα ποτὲ ὡς τὴν ἡλικία ποῦ εἶχα φτάσει. Στεκοῦμαστε σὲ μιὰ πόρτα, χτυποῦμε, μπαίνουμε μέσα. Πῶς διὰ δόλο πηγαίναμε, εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου, γιὰτὶ σὲ βεβαίω τίποτα

δὲν εἶχα, σὰν τὸ στραβὸ στὸν Ἀἴη σεργιάνουνα. Τέλος, νὰ μὴν τὰ πολυλογῶμε, θρονιαζοῦμαστε σὲ μιὰ κάμαρα καλοσυγυρισμένη. Σὲ κομμάτι ἀνοίγει μιὰ πλαϊνὴ πόρτα καὶ πηδᾷ μέσα μιὰ κοπελα μισόγυμνη, μὲ μπράτσα ἀνοιχτά, λαίμους ἀνοιχτούς, ποδάκια ἀνοιχτά καὶ ὁμορφιά, πρῶτης τάξης ὁμορφιά. Ἦρτε κατεφεταῖς σὲ μένα, νὰ μὲ συχωρέσῃς γυναῖκα, μεθυσμένος, ξέρεis... μ' ἀγκάλιασε καὶ μὲ φιλοῦσε, ξέρεis, μεθυσμένος. Τὸ αἷμά μου ἄναψε, κόρωσε κ' εἴμουνα ἑτοιμὸς νὰ τῆς ἀνταποδώσω κ' ἐγὼ τὰ ἴδια, νὰ μὲ συμπαθήσῃς γυναῖκα, μεθυσμένος ξέρεis... Μὰ κρατήθηκα, ἦρτες στὸ νοῦ μου ἐσύ, ἡ εἰκόνα σου, ἐπὶ ἡ ἴδια φανερώθηκες μπροστὰ μου καὶ τινάχτηκα, ἔδωσα μιὰ σκουνητὴ τῇ γυναῖκα ἐκεῖνη κ' ἔκανα νὰ φύγω... Οἱ φίλοι μου γελούσαν... κατὰλαβα τὴ φικία τους, τοὺς ἔβρισα κ' ἔφυγα. Θυμᾶται ἐκεῖνη τὴ βραδιά σὰν ἦρτα σπύτι... σ' ἀγκάλιασε, σὲ φίλησε, σὲ φίλησε, δὲ σὲ χόρπαινα. Ἄλλο τίποτα δὲν ἔχω νὰ σοῦ πῶ, ξέρεis μεθυσμένος εἴμουνα... τὰ ρέστα τὰ ξέρεis... Καὶ τώρα ἔλα, πὲς τὴ δική σου τὴ ζωὴ.

«Ξεροκατάπιε μιὰ ἡ Ἰουλίττα κι' ἀρχισε:

«Σὰν ἦρτε καὶ μὲ ζήτησε, ἀπὸ τοὺς γονιούς μου εἶναι ἀλήθεια ποῦ δὲ σὲ ἤθελε... μὰ μ' ἐπείσε ἡ μητέρα. Εἶχες πλοῦτη, εἴσουνε καλὸς νέος, ἐνῶ ἐγὼ τί εἴμουνα, ἓνα φτωχόκορισο ἄπροικο καὶ τίποτα πασαπᾶνω. Ἀποφάσισα λοιπὸν καὶ σὲ πῆρα. Καὶ δὲν εἴμουνα δυστυχῆς,